

A Mosonmagyaróvári Móra Ferenc Általános Iskola helyi tanterve

**Mosonmagyaróvári
Móra Ferenc Általános Iskola**

Környezetismeret

3–4. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a pusztán érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszám: 36 óra.

3. osztály

heti óraszám: 1

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Élettelen környezet kölcsönhatásai	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez, - a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti, - a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza - feladatvégzés során társaival együttműködik. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek	Megfigyelőképesség fejlesztése. Leíró képesség fejlesztése. Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése. Rendszerező képesség	Technika és tervezés: modellezés Matematika: mérések, megfigyelések

<p>megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányéért teszünk, és a párárt lecsapatjuk). A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben. Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkéből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert</p>	<p>fejlesztése. Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. Mérési technika fejlesztése. Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése. Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel. A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang). A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése. A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás). A víz körforgása a természetben. Hely- és helyzetváltoztató mozgás. Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése. Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében.</p>	
--	--	--

<p>fizikai változások megfigyelése. Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése. Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése. Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>Élő környezet</p>	<p>Órakeret: 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>erdő-, mező-rét, víz-vízpart fogalmak ismerete, életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit, - felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt, 	

	- tevékenységeinek tapasztalatait, szóban, rajzban, írásban rögzíti	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján</p> <p>– A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése</p> <p>– Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában</p> <p>– A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása</p> <p>● növények: lágú szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld</p>	<p>A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés. A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében. A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése. Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>ismeretterjesztő szövegek</p> <p>Matematika:</p> <p>halmazok, csoportosítás</p>

<p>● állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők; élőhely: hobbyállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők</p> <p>– A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során</p> <p>● növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata</p> <p>● állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>élő, élettelen, természetes és mesterséges életközösség, élőhely, életmód, életfeltétel</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Tájékozódás időben	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	idő, napszakok, évszakok, égitestek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban; - ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset; - naptárt használ; - időintervallumokat számol; - adott eseményeket időrend szerint sorba rendezi; - napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése</p> <p>– Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése</p> <p>– Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján</p>	<p>-Megfigyelőképesség fejlesztése</p> <p>– Leíró képesség fejlesztése</p> <p>– Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése</p> <p>– Rendszerező képesség fejlesztése</p> <p>– Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése</p> <p>– Mérési technika fejlesztése</p> <p>– Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel</p>	<p>Matematika:</p> <p>idő mértékegységei, átváltások</p> <p>Technika és tervezés: modellkészítés</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>az égitestek képi ábrázolása</p>

<p>Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban</p> <p>– A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés)</p> <p>– Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése</p> <p>– Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő)</p> <p>– Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében</p> <p>– Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése</p> <p>– Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték)</p> <p>– Osztyáltárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése,</p>	<p>– Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése</p> <p>– Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre</p> <p>– Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása</p> <p>– A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése</p> <p>– Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban</p> <p>– A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk</p> <p>– Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban</p> <p>– Napirend készítése</p>	
--	--	--

mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld körforgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás fejlődés	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Tájékozódás térben, Kiegészítő tananyag	Órakeret: 5 +3 óra
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókinccset - iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő-és mellékvilágtájakat - irányokat ad meg viszonyítással - megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista- autós - felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése</p> <p>– Leíró képesség fejlesztése</p> <p>– Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése</p> <p>– Rendszerező képesség fejlesztése</p>	<p>Matematika:</p> <p>tájékozódás a síkban</p> <p>Technika és tervezés:</p> <p>közlekedés, utazás, közlekedési eszközök</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása – Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján – Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén – A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében – A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon – A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően 	<ul style="list-style-type: none"> – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése – Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel – Téri tájékozódó képesség fejlesztése – A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben – Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével – A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen – A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen – A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája 	
--	--	--

<p>homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében</p> <p>+ 3 óra: Látogatás a Dunaszigeti Ökoparkba</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma	

4. osztály

heti óraszám: 1

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Hazánk, Magyarország	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	fő-és mellékvilágtájak, térképismeret	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókinccset - iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő-és mellékvilágtájakat - irányokat ad meg viszonyítással - megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista- autós - felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei.	Megfigyelőképesség fejlesztése	Magyar nyelv és irodalom:

<p>Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.</p> <p>Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Leíró képesség fejlesztése – Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése – Rendszerező képesség fejlesztése – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése – Mérési technika fejlesztése – Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel – Téri tájékozódó képesség fejlesztése – Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink – Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen – Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik – Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját 	<p>Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek.</p> <p>Ének-zene:</p> <p>Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.</p> <p>Matematika:</p> <p>távolságok, nagyságrendek becslése</p>
--	--	--

	<p>település és a főváros helye hazánk térképén</p> <p>– Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	erdő-, mező-rét, víz-vízpart fogalmak ismerete, életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit, - felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt, <p>tevékenységeinek tapasztalatait, szóban, rajzban, írásban rögzíti</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása</p> <p>– A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A</p>	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése</p> <p>– Leíró képesség fejlesztése</p> <p>– Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése</p> <p>– Mérési technika fejlesztése</p>	<p>Technika és tervezés:</p> <p>vágás, tépés, hajtogatás</p> <p>Vizuális kultúra: zöldség-gyümölcscsendélet megjelenítése, árnyrajzok, mozaikképek</p>

<p>hasonlóságok és különbségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése</p> <p>– Az életközösségek jellegzetes élőlények csoportosítása élőhely szerint</p> <p>– Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)</p> <p>– A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)</p> <p>– Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)</p> <p>– Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhalózatok összeállítása</p> <p>– Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával</p>	<p>– Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése</p> <p>– Rendszerező képesség fejlesztése</p> <p>– Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése</p> <p>– Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel</p> <p>– Környezettudatos magatartás fejlesztése</p> <p>– A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart</p> <p>– Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai</p> <p>– A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlények környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés)</p> <p>– A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és</p>	<p>Ének – zene:</p> <p>növényekkel kapcsolatos dalok, népdalok</p> <p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>növényekkel és állatokkal kapcsolatos versek, mesék, szólások, közmondások</p>
---	---	---

<p>– Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása</p> <p>Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése</p>	<p>állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)</p> <p>– A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – faszárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kételtűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)</p> <p>– Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhalózatok összeállítása</p> <p>– A természetes és mesterséges életközösségek</p> <p>– Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt</p>	
--	--	--

	hatása. Környezetvédelem	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élő, élettelen, természetes és mesterséges életközösség, élőhely, életmód, életfeltétel	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Az emberi test, Kiegészítő tananyag	Órakeret: 12 + 1 óra
Előzetes tudás	Testrészek, egészséges táplálkozás elemei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait - tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani - felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza milyen hatással van a környezet az egészségre. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén</p> <p>– Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet;</p>	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése</p> <p>– Leíró képesség fejlesztése</p> <p>– Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése</p> <p>– Rendszerező képesség fejlesztése</p> <p>– Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése</p> <p>– Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel</p>	<p>Testnevelés:</p> <p>a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás</p> <p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>szólások, közmondások (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban)</p> <p>+ 1 óra: Iskolánk védőnőjének előadása</p>

<p>nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)</p> <p>– Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről</p> <p>– A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra (méréssel)</p> <p>– Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában</p>	<p>– Egészségtudatos magatartás fejlesztése</p> <p>– Az emberi test fő testrészei, szervei</p> <p>– A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat</p> <p>– Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében</p> <p>– Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások</p> <p>– A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága</p> <p>– Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban</p> <p>– A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás</p>	
---	--	--

<p>dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján</p> <p>– Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése</p> <p>– A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása</p> <p>– Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata</p> <p>– Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk</p>	<p>szerepe. A helyes étkezési szokások</p> <p>– Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása</p> <p>– A megfelelő öltözködés</p> <p>– A személyes higiéné</p> <p>– A rendszeres testmozgás</p> <p>– Aktív és passzív pihenés</p> <p>– A lelki egészség</p> <p>– A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése</p> <p>– A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe</p> <p>– Balesetek, megelőzésük</p>	
---	--	--

tápanyagtartalmuk alapján

– Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével

– Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal

– Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése

– A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása

– Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre

– Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során)

– Fogyatékosággal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők

<p>elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával</p> <p>– Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegség tünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése</p> <p>– A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal</p> <p>+ 1 óra: Lelki egészség</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások</p>	